

Op weg naar een generatie Nix?

Trends in middelengebruik onder scholieren

Tom ter Bogt
Wilma Vollebergh

 Universiteit Utrecht

 Trimbos
 instituut
Netherlands Institute of
Mental Health and Addiction

Vandaag:

- HBSC: de studie
- Middelengebruik: trends 2001-2013
- Ouders en middelengebruik
- Indicatoren van gezondheid en welzijn
- Conclusies

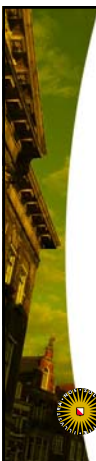

HBSC-landen in de studie

Design van HBSC

HBSC-Nederland samenwerkingsverba

- Universiteit Utrecht (PI)
- Trimbos-instituut
- SCP

Design:

- **Twee-traps random sampling**
  - Random sample van scholen, daarbinnen van kjklassen
- **Meetinstrumenten:**
  - Mandatory questionnaire (alle landen hetzelfde)
  - Optional packages: keuze per land (bv SDQ)
  - Eigen vragen

HBSC in Nederland

- **Scholen:**
  - 78 scholen in Basis Onderwijs: 1597 kinderen
  - 67 scholen in Voortgezet Onderwijs: 5571 jongeren
- Evenveel meisjes als jongens
- Alle opleidingsniveaus (VMBO, HAVO, VWO)
- Autochtone (79%) en allochtone (21%) kinderen
- Van kinderen in VO deed **51%** van de ouders ook mee!

Alcolgebruik = thema

Campagnes...

 Trimbos
instituut

ALCOHOL
TABAK
CANNABIS

2001 - 2013

Verandering in vraagstelling

2009:

Hoe **vaak** heb je een alcoholhoudende drank gedronken?

2013:

Op **hoeveel dagen** heb je alcohol gedronken?

**Beïnvloedt dit onze
trendgegevens?**

 Universiteit Utrecht

Vraagstelling 2009

Hoe vaak heb je een alcoholhoudende drank gedronken?

We bedoelen het aantal gelegenheden, zoals een feestje, uitgaan of een avond thuis.

Kruis op elke regel één vakje aan.

Aantal keren   0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11-19 20-39 40 of meer

In je hele leven

In de laatste 12 maanden

In de laatste 4 weken

Vraagstelling 2013

Op hoeveel dagen heb je alcohol gedronken?

Kruis op elke regel één vakje aan.

Aantal dagen

nooit   1 of 2   3 tot 5   6 tot 9   10 tot 19   20 tot 29   30 dagen
          dagen   dagen   dagen   dagen   dagen   dagen   (of meer)

In je hele leven

In de laatste 4 weken

Pilot (N ± 1.000 leerlingen)

- Twee versies getest
- Random verdeling in klassen voor matching op achtergrond, in analyses controleren voor sekse, leeftijd, opleidingsniveau
- Geen significante verschillen ($p > .05$) bij lifetime en/of maandprevalentie (ook niet binnen subgroepen naar lft)
- Ergo: resultaten van HBSC 2013 worden niet veranderd door wisseling in vraag

---

The real stuff... 2001 - 2013

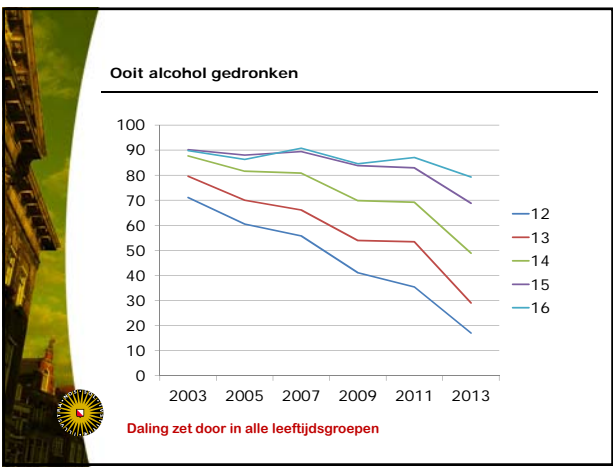

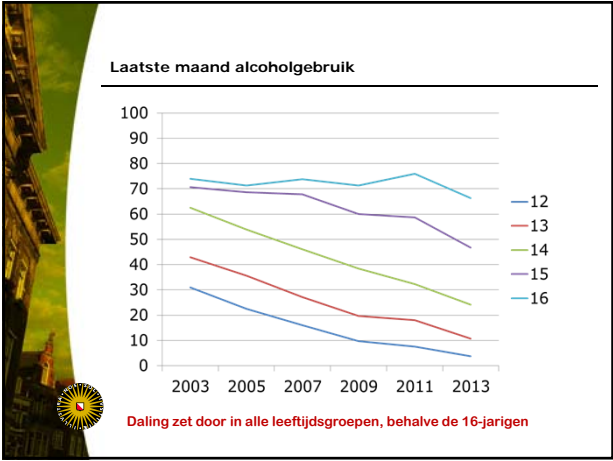

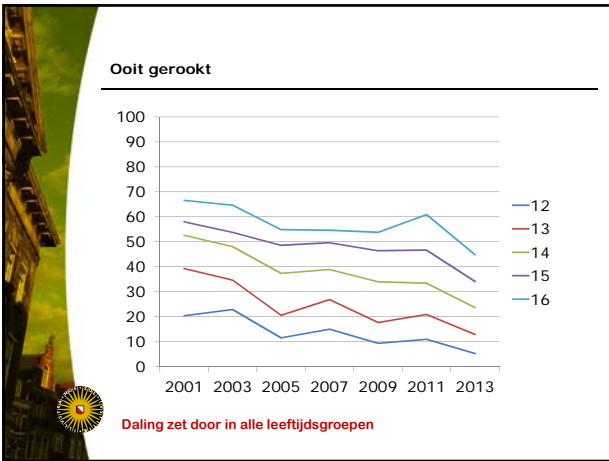

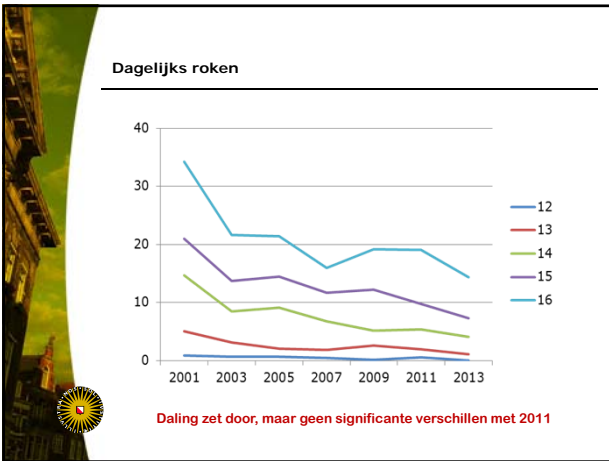

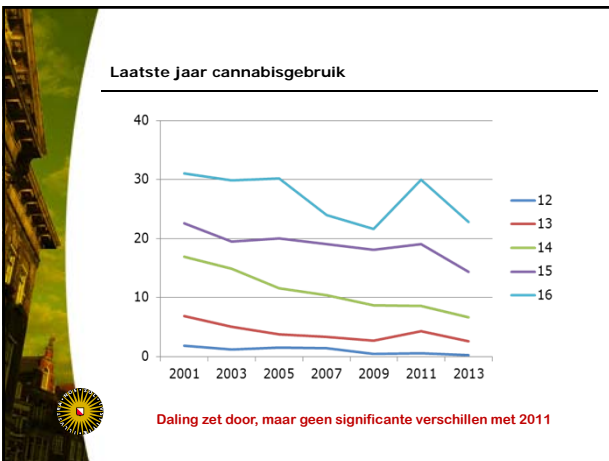

Positief:
Steeds minder jongeren (beginnen met) roken, drinken en blowen

Negatief:
Bij 16-jarigen lichte daling alcoholgebruik.
Drinken nog steeds te veel

Aanbeveling:
Meer aandacht voor late adolescenten en jong volwassenen

Universiteit Utrecht

Ouders hebben invloed op het risicodrag van hun kinderen!

Universiteit Utrecht

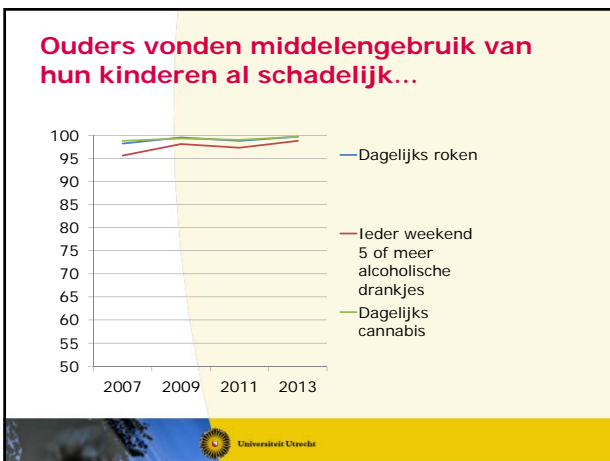

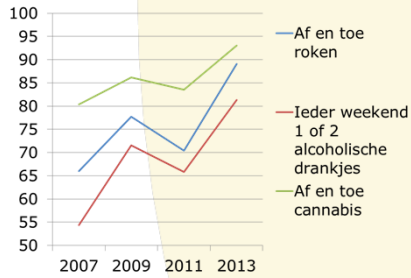

... 'af en toe' gebruik nu ook schadelijk

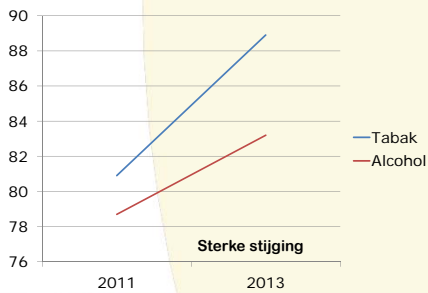

Instemming met de leeftijdsverhoging van 16 naar 18 jaar voor gebruik van...

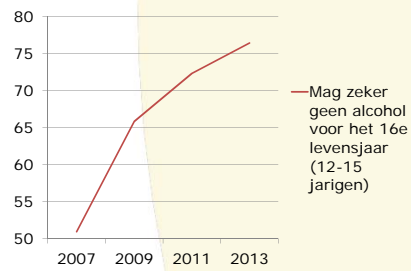

Vaker regels omtrent alcoholgebruik

Wie lopen de meeste risico's?

Leerlingen uit onvolledige gezinnen

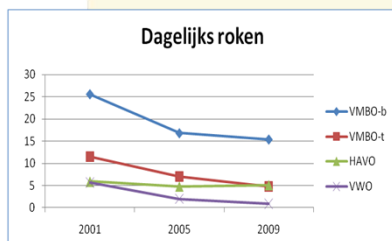
- meer problemen
- slechtere relatie met ouders
- meer middelengebruik
- minder gezond gedrag

Leerlingen in het VMBO vertonen:

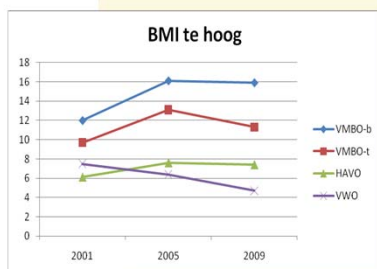
- meer problemen
- riskantere gewoonten (meer roken)
- meer ongezond gedrag

Universiteit Utrecht

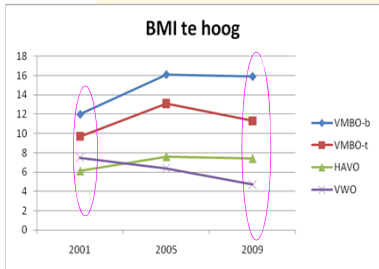
Voorbeeld: roken in VWO bijna verdwenen

Voorbeeld: vooral VMBO-leerlingen zijn te dik (zelfrapportage)

...Verschillen tussen niveaus nemen toe

**Enkele andere belangrijke
HBSC indicatoren**

2001 - 2013

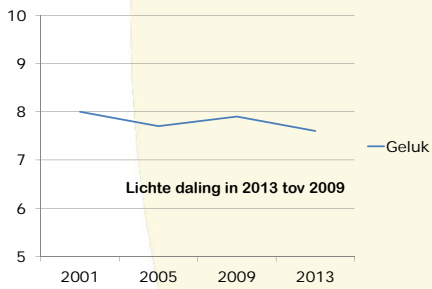

Hoe gelukkig zijn jongeren in NL?

Lichte daling in 2013 tov 2009

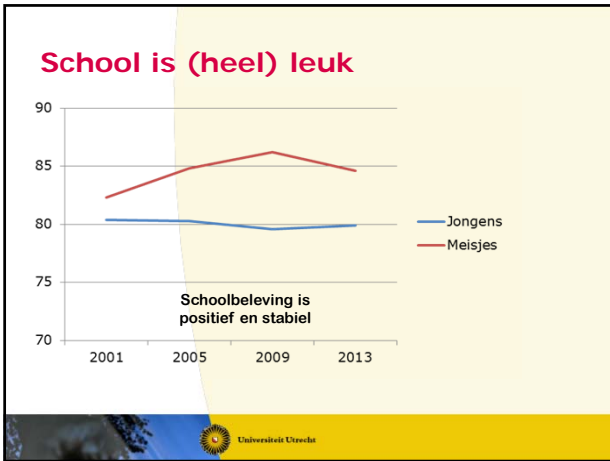

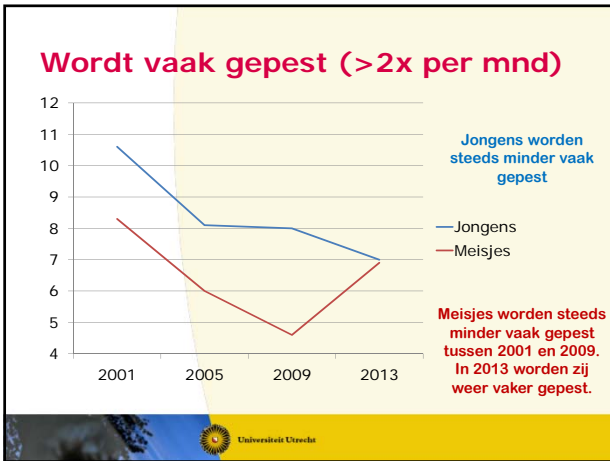

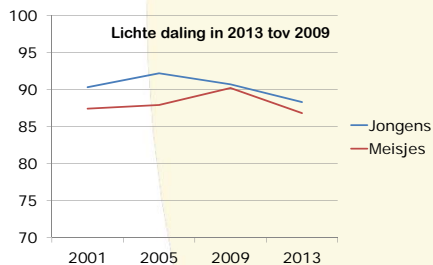

Kan goed bij moeder terecht met problemen

Universiteit Utrecht

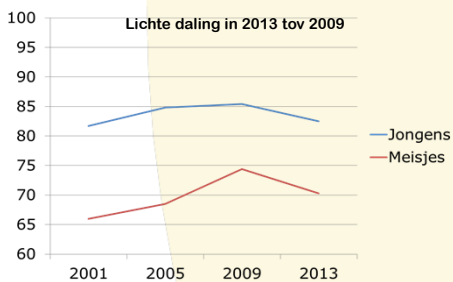

Kan goed bij vader terecht met problemen

Universiteit Utrecht

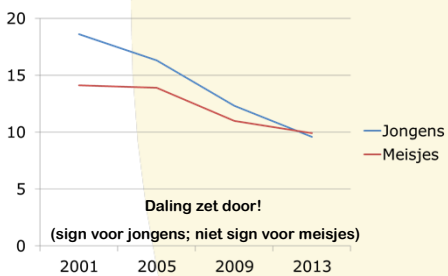

Ooit seks. gemeenschap voor 17j.

Universiteit Utrecht

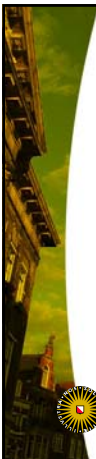

Conclusies: algemeen

- De Nederlandse jeugd doet het goed.
- VMBOers vormen risicogroep. Risico's lijken toe te nemen.
- Kinderen uit onvolledige gezinnen vormen risicogroep
- Ouders zijn belangrijk voor welbevinden en gezondheid van leerlingen tot 16 jaar!

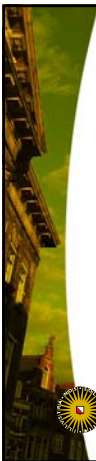

Conclusies: middelen

- **Middelengebruik zeer sterk gedaald**
- **Jongste groepen:** minder roken, minder drinken, minder cannabis:
- **↑Verklaring:**
  - Campagnes gericht op ouders: gunstige trend bij ouders
  - Ouders zijn strenger geworden
- **Dit betekent:**
  - Campagnes handhaven
  - Nadruk op ouders continueren
  - Meer aandacht voor oudere adolescenten en jong volwassenen!

Maar...

- **Oudere groep (16)** drinkt nog even veel
- **Verklaring:**
  - Norm: alcohol vanaf 16 acceptabel
  - Invloed ouders bij deze leeftijd minder groot
- **Dit betekent:**
  - Norm naar 18?
  - Werken aan verbetering van interventies gericht op deze leeftijdsgroep!!
  - Ouders niet enige of belangrijkste invloedbron

Onderzoekers HBSC

Universiteit Utrecht:
Prof. Wilma Vollebergh (PI)
Prof. Tom ter Bogt (Co-PI)
Dr. Gonneke Stevens
Dr. Margreet de Looze
Rob Gommans, MSc

Trimbos-Instituut:
Drs. Saskia van Dorsselaer
Dr. Jacqueline Verdurmen

Sociaal en Cultureel Planbureau:
Dr. Simone de Roos

Dank voor uw aandacht

t.f.m.terbogt@uu.nl
